

Ordforklaringer diskriminering

Mange av begrepene nedenfor har ulike og omdiskuterte definisjoner. Dersom lærer eller elever har andre oppfatninger av hva begrepene betyr, kan det åpne for gode diskusjoner i klassen.

Fordommer

Forhåndsdommer som rammer en gruppe mennesker. Dersom vi har fordommer om andre grupper av mennesker, vil vi neppe være villige til å endre våre forutinntatte meninger om dem, selv om vi får nye opplysninger og høster nye erfaringer knyttet til gruppen (Dahl & Befring, 2016).

Stereotypi:

En generalisert forestilling om hvordan en bestemt gruppe mennesker er, f.eks. om visse nasjonaliteter eller yrkesgrupper (snl.no, 2012).

Noe av forskjellen mellom stereotypier og fordommer er at mens stereotypier er en tro eller en oppfatning som hele tiden kan forandres, er fordommer en holdning som motsetter seg åpenhet for endringer. Fordommer har derfor en negativ klang. Vi kan også enkelt si at alle fordommer er stereotypier, men ikke alle stereotypier er fordommer (Dahl & Befring, 2016).

Majoritet

Flertall (m.lat. *maioritas*, av *maior* 'større'), storpart, de fleste, motsatt av minoritet *være i m- i en forsamling, få m- ved en avstemning* (...) (Språkrådet & UiO, 2016).

Minoritet

Minoritet, mindretall, brukt om folkegruppe som utgjør et mindretall av et lands befolkning.

Minoritet er det motsatte av majoritet, som beskriver et flertall.

Betegnelsen brukes *også* om en underordnet eller marginal gruppe, definert ut fra etnisitet (...)

kjønn, religion, språk eller kultur. Et annet viktig kriterium er ulikhet i makt og politisk innflytelse.

I ordets utvidede betydning behøver det ikke nødvendigvis være snakk om et *tallmessig* mindretall, da det ikke er antallet som bestemmer deres status. Et eksempel er Bolivia, der urbefolkningen er i flertall, men likevel har en klar minoritetsstatus (Wæhle, minoritet, 2015).

Nasjonal minoritet

Folkegruppe med langvarig tilknytning til landet. Norge har fem nasjonale minoriteter: jødene, kvenene/norskfinnene, rom, romanifolket/tatere og skogfinnene.

Diskriminering

å behandle noen mindre gunstig enn andre. Ordet brukes oftest for å betegne en usaklig eller urimelig forskjellsbehandling av individer på grunnlag av deres kjønn, religion, tilhørighet til etniske grupper, nasjonaliteter eller nedsatt funksjonsevne. Dette gjenspeiles i begreper som for eksempel rasediskriminering og kjønnsdiskriminering (Ikdahl, 2016).

Direkte diskriminering

Direkte diskriminering vil si at en person blir behandlet dårligere enn en annen i tilsvarende situasjon og forskjellsbehandlingen har direkte sammenheng med vedkommendes kjønn, etniske bakgrunn, seksuelle orientering, nedsatte funksjonsevne med mer (Strand, direkte diskriminering, 2016).

Indirekte diskriminering

Indirekte diskriminering vil si at en tilsynelatende nøytral bestemmelse eller praksis virker slik at en person kommer i en dårligere stilling enn andre i tilsvarende situasjon, på grunn av for eksempel kjønn, etnisk bakgrunn, seksuell orientering eller nedsatt funksjonsevne (Strand, indirekte diskriminering, 2016).

Rasisme

Rasisme vil si å behandle noen mennesker dårligere enn andre på bakgrunn av kultur, geografi eller religion, og ikke på bakgrunn av handlingene deres (Grønliid & Hårberg, 2016).

Les mer: <https://snl.no/rasisme>

Etnisk gruppe:

Gruppe som innenfor et større samfunn selv betrakter seg som en gruppe i forholdet til andre, og som også blir identifisert som en egen folkegruppe av andre. (...) Grunnlaget for etnisk kategorisering er det som oppfattes som medlemmenes mest grunnleggende og allmenne identitet: opprinnelse og kulturell bakgrunn (Sommerfeldt, 2014).

Det er ikke mulig å gi en objektiv definisjon av hva som skal til for å skape en etnisk grense, det vil si en grense som skaper solidaritet og gruppefølelse innad, og utelukkelse utad. (...) Etniske grupper og etniske grenser defineres altså innenfra, av gruppene som selv er involvert i etniske relasjoner, eller av en overordnet maktinstans som en stat, som tilskriver identitet for eksempel i folketellinger (Eriksen, 2011).

Menneskeverd

den iboende verdien et menneske har.(...) alle mennesker har samme verdi og de samme rettighetene, rett og slett fordi man er menneske (Røde Kors, 2016).

Umenneskeliggjøring/ dehumanisering

Når en gruppe mennesker blir fremstilt som mindre menneskelige. Det er lettere å drepe andre mennesker når man ikke fullt ut regner dem som likeverdige mennesker, eller som mennesker i det hele tatt.

En form for dehumanisering er å sammenligne fienden med dyr. For eksempel framstilte nazistene jøder som rotter. Før folkemordet i Rwanda ble den ene folkegruppen i landet kalt kakerlakker i aviser og radio (Folkemord.no, 2016).

Antisemittisme

Ordet «antisemittisme» benyttes vanligvis som betegnelse for fiendtlige holdninger og handlinger rettet mot jøder fordi de er jøder. Begrepet ble popularisert i 1879 av den tyske journalisten og agitatorens Wilhelm Marr.

Innenfor forskningen anvendes begrepet antisemittisme i dag på litt forskjellige måter. Enkelte forskere bruker betegnelsen inkluderende, det vil si om alle former for jødefiendtlighet fra antikken og frem til vår egen tid.

Andre anvender begrepet mer spesifikt, om den moderne, raseideologiske jødefiendtligheten som vokste frem i det 19. århundret. Blant de sistnevnte avgrenses gjerne antisemittismen fra den religiøst begrunnede antijudaismen, som var dominerende frem til 1800-tallet.

Antisemittismen kan komme til uttrykk på ulike måter og med ulik grad av intensitet. Begrepet brukes om alt fra kulturelle forestillinger om jøder til direkte trakassering, segregering og voldelig forfølgelse (SNL & Simonsen, 2015).

Assimilering

«å gjøre lik»

Vanligvis oppfattes assimilering som en minoritetspolitikk en stat eller regjering fører overfor en språklig eller kulturell minoritet eller innvandret gruppe for å gjøre den mest mulig lik majoritetsbefolkningen (Wæhle, assimilering, 2014).

Fornorsking

Fornorsking, betegnelse på den assimilasjonspolitikken som norske myndigheter drev mot samene og senere også kvenene/norskfinnene fra ca. midt på 1800-tallet og i over hundre år (Gaski, 2009).

Referanser

Dahl, Ø., & Befring, E. (2016, 06 09). *Fordommer*. Hentet fra NDLA : <http://ndla.no/nb/node/52885>

Eriksen, T. H. (2011, 10 18). *Etnisitet*. Hentet fra HL-senteret. Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter.:
<http://www.hlsenteret.no/kunnskapsbasen/livssyn/etnisitet/etnisitet.html>

Folkemord.no. (2016, 06 09). *Umenneskeligjøring*. Hentet fra Folkemord.no :
http://www.folkemord.no/Om_folkemord/Folkemord/5196

Gaski, H. (2009, 02 14). *fornorsking*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/fornorsking>

Grønli, G. N., & Hårberg, G. B. (2016, 06 09). *Hva er rasisme?* Hentet fra NDLA:
<http://ndla.no/nb/node/2814>

Ikdahl, I. (2016, 04 07). *diskriminering*. Hentet fra Store norske leksikon :
<https://snl.no/diskriminering>

Røde Kors. (2016, 06 09). *Menneskeverd*. Hentet fra Røde Kors.no: <https://www.rodekors.no/vart-arbeid/folkerett/nkr/kap-1-menneskeverd/>

SNL, & Simonsen, K. (2015, 04 29). *antisemittisme*. Hentet fra Store norske leksikon:
<https://snl.no/antisemittisme>

snl.no. (2012, 02 10). *stereotypi - psykologi*. Hentet fra Store norske leksikon :
<https://snl.no/stereotypi/psykologi>

Sommerfeldt, A. (2014, 10 30). *etnisk gruppe*. Hentet fra Store norske leksikon:
https://snl.no/etnisk_gruppe

Språkrådet, & UiO. (2016, 06 09). *majoritet*. Hentet fra Bokmålsordboka/Nynorskordboka:
http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=+majoritet&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge

Strand, V. B. (2016, 04 13). *direkte diskriminering*. Hentet fra Store norske leksikon :
https://snl.no/direkte_diskriminering

Strand, V. B. (2016, 04 06). *indirekte diskriminering*. Hentet fra Store norske leksikon:
https://snl.no/indirekte_diskriminering

Wæhle, E. (2014, 10 30). *assimilering*. Hentet fra Store norske leksikon.

Wæhle, E. (2015, 10 06). *minoritet* . Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/minoritet>